

Úlohy ke cvičení

Definice: Relace R na množině X je:

- *reflexivní*, pokud pro každé $x \in X$ platí xRx ,
- *symetrická*, pokud xRy implikuje yRx ,
- *antisymetrická*, pokud xRy a yRx implikuje $x = y$,
- *tranzitivní*, pokud xRy a yRz implikuje xRz .

Definice: Relace na množině X se nazývá

- *ekvivalence*, pokud je reflexivní, symetrická a tranzitivní,
- (*částečné*) *uspořádání*, pokud je reflexivní, antisymetrická a tranzitivní.

Definice: Mějme relace $R \subseteq X \times Y$, $S \subseteq Y \times Z$. Pak *složení* relací R, S je relace $R \circ S \subseteq X \times Z$ definovaná následovně: $xR \circ Sz$ právě tehdy, když existuje $y \in Y$ takové, že xRy a zároveň ySz .

Definice: Relace $f \subseteq X \times Y$ se nazývá *zobrazení*, pokud pro každé $x \in X$ existuje právě jedno $y \in Y$ takové, že xfy . Takové y značíme $f(x)$. Zobrazení pak značíme $f: X \rightarrow Y$.

Definice: Zobrazení $f: X \rightarrow Y$ se nazývá

- *prosté (injektivní)*, pokud $f(x_1) = f(x_2)$ implikuje $x_1 = x_2$,
- *na (surjektivní)*, pokud pro každé $y \in Y$ existuje $x \in X$ takové, že $f(x) = y$,
- *vzájemně jednoznačné (bijektivní)*, pokud je prosté a na.

Úloha 1: Rozhodněte, které z následujících relací jsou reflexivní, symetrické, tranzitivní a antisymetrické.

- $X = \{a, b, c\}$, $R = \{(a, a), (a, b), (b, b), (b, a), (c, c)\}$
- $X = \{a, b, c\}$, $R = \{(a, a), (c, c)\}$
- $(X, R) = (\mathbb{N}, \leq)$,
- $X = \{1, 2, \dots, 10\}$, $R = \{(x, y) : nsd(x, y) = 1\}$, neboli x a y jsou nesoudělné.

Úloha 2: Určete počet relací na čtyřech (n) prvcích:

- všech,
- reflexivních,
- symetrických,
- antisymetrických.

Úloha 3: Buďte R a S reflexivní/symetrické/antisymetrické/transitivní relace na téže množině. Které z následujících relací jsou také reflexivní/symetrické/antisymetrické/transitivní?

- a) $R \cup S$
- b) $R \cap S$
- c) $R \setminus S$
- d) $R \oplus S$
- e) $R \circ S$
- f) R^{-1}

Úloha 4: Určete počet různých ekvivalencí na pěti prvcích.

Úloha 5: Buďte X, Y konečné množiny takové, že $|X| \leq |Y|$.

- a) Určete počet všech zobrazení $f: X \rightarrow Y$.
- b) Určete počet prostých zobrazení $f: X \rightarrow Y$.
- c) Určete počet vzájemně jednoznačných zobrazení $f: X \rightarrow X$.

Úloha 6: Najděte

- a) bijekci mezi $\mathbb{N}$ a $\mathbb{Z}$;
- b) bijekci mezi $\mathbb{N}$ a $\mathbb{N}^2$;
- c) prosté zobrazení z $\mathbb{Q}$ do $\mathbb{N}$. (Nebo dokonce zkonstruujte bijekci.)

Úloha 7: Uvažme relaci “ x je dělitelem čísla y ” na množině $\{1, \dots, n\}$.

- a) Dokažte, že tato relace je uspořádání.
- b) Má toto uspořádání nějaký největší a nejmenší prvek?
- c) Má toto uspořádání nějaký minimální a maximální prvek?
- d) Čemu v tomto uspořádání odpovídá infimum a supremum neprázdné podmnožiny?